

Jog & Fegyver

Folytatjuk az előző számban megkezdett értelmezését az 1999. március 1-jén hatályba lépett 1998. évi LXXXVII. tv.-nek a fegyverekkel kapcsolatos rendelkezéseire vonatkozóan. Az előző számban a Btk.-nak a 263/A §-ban meghatározott „Visszaélés lőfegyverrel vagy lőszerrel” megnevezésű rendelkezését taglaltuk.

A jelen számra a 263/B. § „Fegyvercsempészet”, valamint a 263/C. § „Visszaélés nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel” megnevezésű tényállások kerülnek szóba. Ezek közül a legegyszerűbb megfogalmazású a fegyvercsempészet, a Btk. 263/B § rendelkezése szerint aki

- lőfegyvert,
- lőszert,
- robbanóanyagot,
- robbantószer, illetve
- robbanóanyag, robbantószer felhasználására szolgáló készüléket engedély nélkül, vagy az engedély kereteit túllépve az ország területére behoz, onnan kivisz, vagy azon átszállít,

büntettet követ el és 5 évtől 10 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Eszerint az elkövetési magatartás az országhatár átlépése valamilyen irányban, engedély nélkül tartott, illetve kiszállítási vagy behozatali engedély nélkül, vagy az engedélyben szereplő keretet túllépve. Ez így egyszerű is lenne, ha a keret túllépése valahogy meg lenne határozva. Csak mennyiségi szempontból van jelentősége, vagy minőségileg is? Nem kapunk rá választ.

A robbanóanyag, robbantószer fogalma jogilag tisztázott már, de nincs meghatározva, mi a robbanóanyag és a robbantószer felhasználására szolgáló készülék fogalma, és ez súlyos hiba.

Gyakorlatilag egy tekercs vezeték és egy laposelem már annak minősülhet, hiszen ha sorba kötjük egy elektromos gyutaccsal (robbantószer), valamint némi paxittal, semtex-szel (robbanóanyag) stb., akkor a vezeték és az elem már felhasználásra szolgáló készülék lesz.

Ezen bizonyára sokat mosolyognak, de a 80-as évek közepén merénylet előkészülete miatt eljárás indult egy mozigépész ellen, mert a hatóságok találtak a nézőtéren két szál elektromos vezetékot, ami a gépházból indult. A nyomozószervek szerint, ha a nézőtéren levő vezeték végére gyutacsot és robbanóanyagot tesznek, a gépházban pedig a gépész áram alá helyezi a készüléket, akkor abból tömeges áldozatokkal járó merénylet lesz. Ráadásul a gépházban megtalálták a mozigépész zseblámpáját, melyről a szakértő megállapította, hogy a feszültsége elegendő a Magyar Honvédségnél rendszeresített utászgyutacs indításához (külön pikantériája a dolognak, hogy a mozigépész éppen katonai szolgálatát teljesítette az egyik - azóta már felszámolt - felderítő zászlóaljnál). A nyomozást folytató hatóságoknak csak az eljárás későbbi szakaszában jutott eszükbe, hogy sem gyutacsot, sem robbanóanyagot nem találtak, sem ezekre utaló jelet nem láttak sehol.

Tehát a fentiek miatt tartom nagyon veszélyesnek ezt a meghatározást, mert gyakorlatilag a mai napig nem tudjuk, hogy mit kell érteni a robbanóanyag, robbantószer felhasználására szolgáló készülék alatt, így ez a hatóságok termékeny fantáziájára lesz bízva. Nyilvánvaló, hogy egy izzó-gyújtó gép, mely tipikusan az elektromos indítást szolgálja, ez alá tartozik, de aki ilyen készüléket még soha nem használt, nem vagyok biztos, hogy felismeri működési célját. Ezen túlmenően gyakorlatilag szinte minden távindítást, távkapcsolást szolgáló készüléket (egy kis hatósági roszindulattal) be lehet sorolni ebbe a kategóriába. Ennyi kitérő után folytassuk a szigorítást, vagyis a minősített eseteket.

A büntetése 5 évtől 15 évig terjedő szabadságvesztés, ha valaki a fenti cselekményeket

- üzletszerűen,
- bünszövetségben követi el.

A büntetés 10 évtől 15 évig vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha valaki a fenti cselekményt

- bünszervezet tagjaként,
- különös visszaesőként követi el.

A törvény indoklása szerint is a fegyvercsempészet bűncselekményének a jelen törvénnyel történő módosítása az egyik legsúlyosabban büntetendő bűncselekménnyé vált a Btk. rendszerében. A jogalkotó ezzel nemcsak a konkrét fegyveres bűnözést kívánja visszaszorítani, hanem a fegyvercsempészettel járó profittól is meg kívánja fosztani a bűnöző csoportokat, hogy azok anyagi alapjaikban megrendítve könnyebben felszámolhatók legyenek.

Aki fegyvercsempészetre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt 3 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő - mondja ki a jelen § utolsó bekezdése. Az előkészület közé sorolandó a fegyvercsempészetre történő

- felhívás,
- ajánlkozás,
- vállalkozás,
- az elkövetésben történő megállapodás,
- az elkövetést megkönnyítő feltételek biztosítása.

Azt hiszem, az üzletszerűséget, a különös visszaesést, a bűnszövetséget és a bűnszervezetet nem kell külön magyarázattal ellátni, hiszen olvasóink nem bűnözők, akiknek ilyen nüánszokra kellene odafigyelni. A cselekmény természetesen csak szándékosan követhető el, a gondatlan elkövetés nem büntetendő, de nagyon nehéz időszakot él át, aki bizonyítani akarja, hogy pl. vadászpuskája vagy löszere teljesen véletlenül maradt a kocsija csomagtartójában arra az időre, amíg a szomszéd országba át akart ugrani egy tankolás erejéig.

264/C § „Visszaélés nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel”

Aki nemzetközi szerződés által tiltott fegyvert

- kifejleszt,
- gyárt,
- megszerez,
- felhasznál,
- tart vagy ilyen fegyvert annak tartására nem jogosult személynek átad,

- az ország területére behoz,
- onnan kivisz,
- azon átszállít,
- vagy azzal kereskedik,

büntettet követ el és 5 évtől 15 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Ugyanígy büntetendő az is, aki a jogszabályban meghatározott engedély nélkül vagy engedélytől eltérően nemzetközi szerződés által tiltott fegyver előállítására alkalmas létesítményt épít, üzemeltet, létező létesítményt ilyen fegyver gyártása céljára átalakít, illetőleg ilyen létesítmény üzemeltetéséhez a jogszabály által meghatározott engedély megszerzése érdekében a döntésre jogosult szervet vagy személyt megtéveszti. Itt kell megjegyezni, mert később nehezebben utalok már vissza rá, hogy aki ezen cselekményt gondatlanságból követi el (privilegizált eset), az vétség miatt 2 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Mielőtt a minősített esetekre rátérnénk, először is tudnunk kell, hogy mi tartozik ezen fegyverek közé. A Btk. ezen §-a nem ad rá magyarázatot a későbbiekben sem, ugyanakkor visszautal a Btk. 160/A §-ra, a háborús bűncselekmények közötti meghatározásra (Btk. XI. fejezet: Az emberiség elleni bűncselekmények, II. cím: a háborús bűncselekmények).

Ezen meghatározás szerint nemzetközi szerződés által tiltott fegyvernek minősül

- az 1955 évi 20. tvr.-el kihirdetett, 1925. június 17-i genfi jegyzőkönyvben szereplő: fojtó, mérges és egyéb gázok;
- az 1984 évi 2 tvr.-el kihirdetett 1985. október 15-i genfi egyezményhez csatolt I. jegyzőkönyvben meghatározott, röntgensugárral ki nem mutatható repesszel sérülést okozó fegyverek;
- az 1997 évi CXXXIII. törvénnyel kihirdetett II. módosított jegyzőkönyv 2. cikkének 1-5. pontjai szerinti aknák;
- III. jegyzőkönyv I. cikkének 1. pontjában meghatározott gyújtófegyver;
- IV. jegyzőkönyv I. cikkében meghatározott vakító lézerfegyver;
- az 1997 évi CIV tv.-el kihirdetett 1993. január 13-án aláírt párizsi egyezmény II. cikk 1. és 7. pontja szerinti vegyi fegyver vagy vegyi kényszerítő eszköz;

- az 1998 évi X. tv.-el kihirdetett 1997. szeptember 18-án Oslóban elfogadott egyezmény 2. cikk 1. pontja szerint gyalogsági akna.

Aki különösebben nem mozog otthonosan a nemzetközi szerződések világában, annak itt már fel kellene adni, de éppen ezért nézzük meg közelebbről ezeket a szerződéseket és a bennük meghatározottakat. Az 1995. évi 20. tvr. rendkívül szükséges, és csak annyit mond ki, hogy tilos fojtó, mérges és egyéb hasonló gázok, valamint bakteriológiai eszközök hadviselési célra történő alkalmazása. Az egyezmény későbbi szövegében a gázok mellett már a „folyadék, anyagok vagy hasonló készítmények” meghatározás is szerepel. Az 1984. évi 2. tvr. szerint tilos olyan fegyvernek az alkalmazása, amelynek elsődleges hatása az, hogy olyan repeszekkel okoz sérülést, amelyek röntgensugárral nem mutathatók ki az emberi testben.

Ugyanitt még említi a jogszabály

- a mértéktelen sérülést vagy szükségtelen szenvedést okozó,
- az általánosan használt aknakereső eszközöktől aktivizálódó,
- a felszedés elleni biztosítással ellátott önhatástalanító aknák telepítésének tilalmát.

Az egyezménynek a gyújtófegyverekre vonatkozó része meghatározza, hogy ezek közé tartozik a lángszóró, gyújtótest, tűzérségi és aknavető löszerek, rakéták gránátok, aknák, bombák. Ugyanakkor meghatározza azt is, hogy mi nem minősül ilyen eszköznek: az esetleges gyújtóhatású löszerek, világító, nyomjelző, ködfejesztők és jelzésekibocsátók. Az olyan áttörő, robbanó vagy repeszhatása járulékos gyújtóhatással párosuló, pl. páncéltörő lövedékek, repeszgránátok, robbanó bombák és hasonló vegyes hatású löszerek, melynek nem elsődleges célja a gyújtó hatás létrehozása. A lézerek vonatkozásában a tilalom az olyan lézerekre vonatkozik, melynek elsődleges hatása a védőeszköz nélküli szemre vagy optikai eszközökön keresztül a szemre ható tartós vakságot okoznak, és ilyen célra fejlesztettek ki. Itt is megjelennek kivételek a távmérésre, irányzásra, célra vezetésre kifejlesztett lézerek vonatkozásában azzal, hogy ezeket fokozott körültekintéssel lehet használni.

Az 1997. évi CIV. tv., mely a vegyi fegyverek tilalmáról szól, már jóval részletesebb, mint az 1955. évi 20. tvr., amikor meghatározza, hogy a tilalom alá tartozik:

„Bármely vegyület, amely az életfolyamatokra gyakorolt kémiai hatása útján embernél vagy állatnál képes halált, ideiglenes cselekvésképtelenséget vagy tartós ártalmat okozni.”

Ez magában foglal minden ilyen vegyületet, tekintet nélkül azoknak az eredetére vagy előállításának módjára, továbbá tekintet nélkül arra, hogy azok létesítményben, lőszerekben vagy bárhol máshol keletkeznek. A tilalom nemcsak a fentiekben taglalt vegyi fegyverekre, hanem prekursorokra is vonatkozik, vagyis azokra a reagáló vegyületekre, amelyek részt vesznek egy mérgező vegyületnek a bármely módszerrel történő létrehozásában, a létrehozás bármely szakaszában.

Az 1998. évi X. tv. részletesen meghatározza a gyalogsági akna fogalmát akkor, amikor a gyalogsági aknák használatának tilalmáról ír, mégpedig oly módon, hogy az ember jelenlététől, közelségétől, érintésétől felrobbanó harceszköz, melynek célja, hogy egy vagy több személyt harcképtelenné tegyen, neki sérülést vagy halálos sérülést okozzon. A járművek által működésbe hozható eszköz nem tartozik tilalom alá, még akkor sem, ha felszedés ellen biztosítva van.

A 264/C §-nak természetesen van minősített esete is, amikor a bűncselekményt

- bűnszövetségben,
- különös visszaesőként követik el, és ilyenkor a büntetési tétel 10 évtől 15 évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés.

Röviden ennyi lenne kifejtve ezen büntetőjogi tényállás, azzal a magánvéleményemmel, hogy az államok között létrejött egyezményeket, melyek a diplomácia szabályai szerint legalább annyi megkötést mint kibúvót is tartalmaznak, nem szerencsés közvetlenül a hazai büntetőjog részévé tenni, különösen, ha az egyezmények - miként a felsorolt egyezmények is - az egyes szabályok értelmezésére nemzetközi állandó és ideiglenes bizottságokat hoztak létre. Ezek a fenti szabályok kizárólag a teljesség igénye miatt kerültek itt ismertetésre.

Dr. Bokros Gábor
ügyvéd